

Petri Fills, Mika Holopainen ja Minna Marjamaa

KUINKA SIGNUM TOIMII VERKKOLEHTENÄ? Ensimmäisen vuoden tilastotarkastelu

Signum siirtyi pääosin verkkoon ja lakkasi tulemas-
ta kotiin kannettuna vuonna 2022. Samana vuonna
otettiin käyttöön lehden uutiskirje. Toimiiko seuran
lehti verkkolehtenä vai kaikkosivatko lukijat ja jäse-
net muutoksen myötä? Tilastojen perusteella muutos
vaikuttaa lupaavalta.

Kevään 2021 Signumin lukijaky-
selyssä (Lahikainen & Ala-Kyy-
ny 2022) stks:n jäsenet pitivät
lehteä tärkeänä, mutta sen julkaisu-
muotoa ei nähty keskeisenä asiana.
Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä,
että lehden saaminen kotiin kannet-
tuna ei ollut niin tärkeää. Lähes 90 %
vastaajista koki, että lehden muuttu-
minen elektroniseksi vaikuttaa joko
myönteisesti tai ei vaikuta mitenkään
halukkuuteen pysyä seuran jäsenenä.

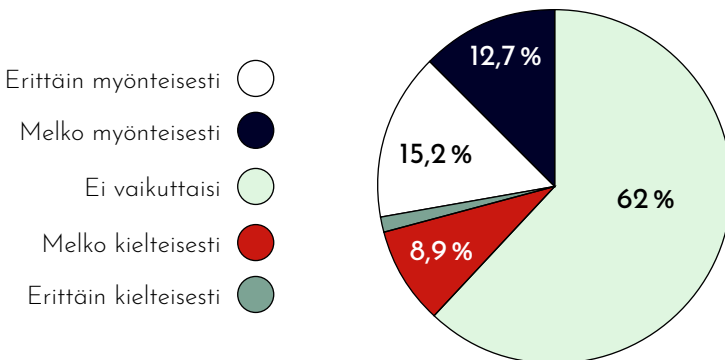
Kyselyn tulosten perusteella stks:n
hallitus päätti kokeilla siirtymistä elekt-

roniseen julkaisumuotoon. Samaan ai-
kaan painatus- ja postituskulut olivat
nousseet huomattavasti. Vuonna 2022
Signum ilmestyi verkkolehtenä, lisäksi
yksi numero myös painettuna.

Signumia on julkaistu syksystä
2016 alkaen Tieteellisten Seurain Val-
tuuskunnan ylläpitämällä Open Jour-
nal System -alustalla. Tämä tarkoitti
viime kevääseen asti lehden julkaise-
mista viivästetysti verkossa, siis pai-
netun numeron julkaisemisen jälkeen.

Vuonna 2022 lehti siirtyi välit-
tömästi avoimeksi verkkolehdeksi.

Mikäli Signum olisi elektroninen
lehti, miten se vaikuttaisi haluusi
pysyä seuran jäsenenä?

Samalla verkkolehti muuttui moniväriiseksi, sillä painatuskuluista aiheutunutta rajoitusta vain yhden värin käyttöön ei enää ollut. Muilta osin lehdessä ei toteutettu suurempia muutoksia. Sisällöllisesti tavoitteena oli edelleen tarjota tietoa monipuolisesti erilaisista tieteellisiin kirjastoihin liittyvistä aiheista. Myös artikkeleiden laajuus ja määrä kussakin numerossa säilyivät jokseenkin entisellään.

Miten tutustua tilastoihin?

Verkkolehden tilastojen tarkastelussa on hyvä huomioida, että lehteen tulee lukijoita ainakin neljää kautta:

- suoraan hakukoneiden kautta PDF-tiedostoon
- pysyvien tunnisteiden kautta artikkelin tietueeseen (Signumissa DOI)
- lehden etusivulle osoitteen tai uutiskirjeen kautta
- lehden arkiston kautta selaamaan lehden vanhoja numeroita.

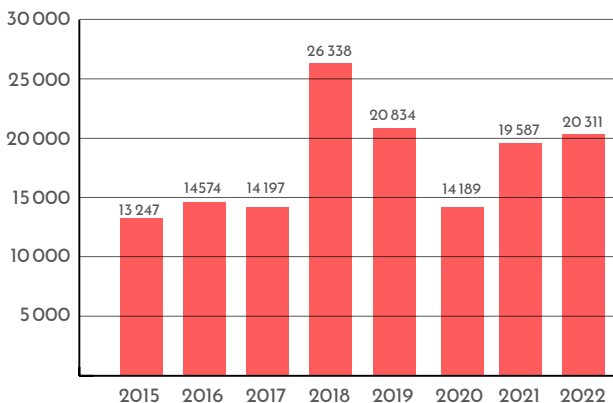
Näistä kaksi jälkimmäistä tapaa korvaavat ehkä perinteistä painetun lehden lukemistapaa. Kaksi ensimmäistä taas liittyvät pikemminkin siihen, kuinka kiinnostava itse artikkeli on tai kuinka hyvin lehti ja artikkeli on hakukoneop-

timoitu ja kuvaavat verkkotiedonhaakuun liittyvää tiedonhakatapaa tai lähdeviitteiden perusteella artikkeleiden etsimistä.

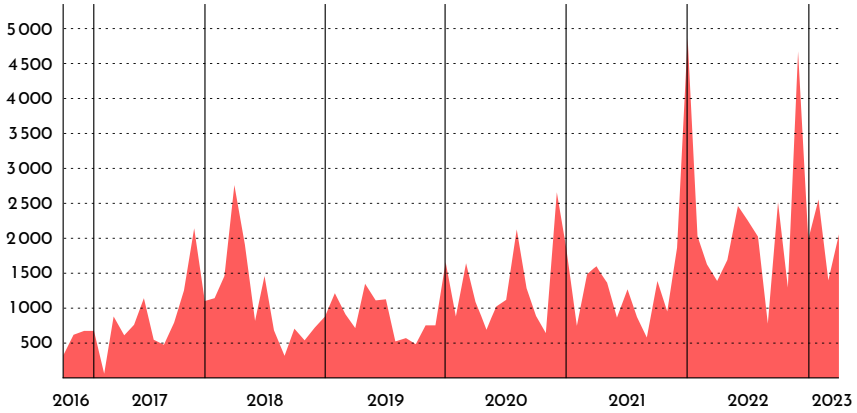
Signumin Open Journal System kerää [COUNTER-standardin](#) mukaisia tilastoja, jotka koskevat kokotekstien latausmääriä sekä artikkelin abstraktisivujen katselukertoja. Käyttöliittymän kautta saa tilastoja sekä artikkelien lataamisesta että kävijätilastoja. Signumissa ei ole käytetty Google Analytics -palvelua.

Kävijämäärät

Aloitetaan tarkastelu artikkelien PDF-tiedostojen latausmääriin tutustumisella. PDF-tiedostojen latausmäärät kertovat ehkä parhaiten siitä, kuinka paljon juttuja todellisuudessa luetaan. Kun tarkastellaan lehden artikkeleiden PDF-tiedostojen latausmääriä, voidaan havaita, että suurimmat kävijämäärät ovat olleet vuosina 2018, 2019 ja 2022; vuosi 2018 on ollut ennätysvuosi. Tässä voidaan havaita, että artikkelien tiedostojen latausmäärät eivät ole kasvaneet erityisemmin vuoden 2022 myötä lehden siirtyessä verkkoon.

Kaavio 1. Artikkelien PDF-tiedostojen latausmäärät vuosina 2015–2022.

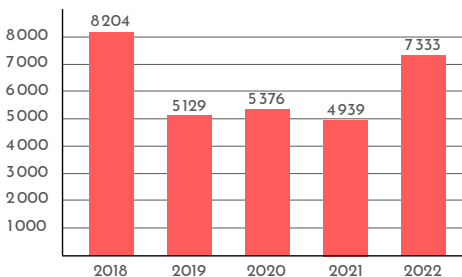

Kaavio 2. Abstraktien katselumäärät syyskuu 2016 - helmikuu 2023.

Artikkelien abstraktien katselumäärät

Tutustutaan seuraavaksi artikkelien abstraktien katselumääriin. Syyskuusta 2016 alkaen abstraktien katselumäärät ovat olleet melko tasaisia, lehden ilmestymisen yhteydessä näkyy aina piikki kävijöissä.

Loppuvuodesta 2021 abstraktien katselumäärät nousevat kuitenkin huomattavasti: joulukuussa 2021 on kävijäennätys, 4 856 abstraktin katselua. Jos verrataan edellisiin kävijäpiikkeihin vuoden 2018 helmikuulta 2 752 abstraktin katselua ja vuoden 2020 lokakuulta 2 661 katselua, tämä on suuri muutos.

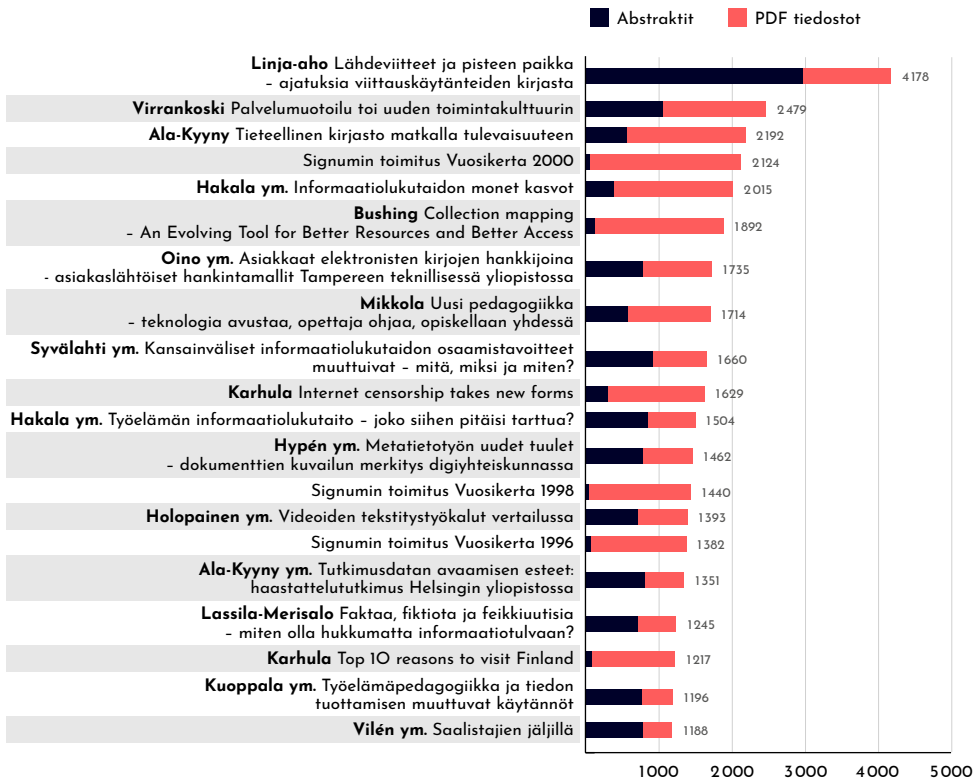

Kaavio 3. Lehden sisällysluettelojen katselukerrat vuosina 2018-2022.

Vuonna 2022 jokaisen lehden uuden numeron julkaisun yhteydessä näkyy edellisvuosiin verrattuna korkeampi abstraktien katselupiikki: huhtikuussa 1/22-numeron abstraktia katseltiin 2 472 kertaa, elokuussa numeroa 2/2022 2 498 kertaa, lokakuussa numeroa 3/2022 2 022 kertaa sekä joulukuussa numeroa 4/2022 2 557 kertaa. Vuoden viimeinen numero ilmestyi myös painettuna ja lähetettiin jäsenille, joten tämä saattoi vähentää artikkelien abstraktien katselua.

Sisällysluettelon katselukerrat

Sisällysluettelon katselukertojen määrien vertailu kertoo ehkä paremmin siitä, kuinka lehden siirtyminen verkkoon näkyy tilastoissa. Aikaisempi paperilehden selailu voisi verkossa tapahtua lehden numeron sisällysluettelon katseluisena. Voimme havaita, että sama tendenssi näkyy myös aikaisemmissa tarkasteluissamme: vuosina 2018 ja 2022 on ollut eniten kävijöitä.

Kaavio 4. Suosituimmat artikkelit vuosina 2014-2022.

Miksi vuosi 2018 dominoi tilastoissa? Suosituimmat artikkelit

Miksi vuosi 2018 on ollut tilastollisesti niin suosittu vuosi? Vuonna 2018 lehdessä tapahtui ulkoasun uudistus: graafikko Petri Fills aloitti lehden taittamisen ja kuvitusten teon. Näin luettavuus parani huomattavasti ja tämä toi lisää lukijoita. Uusi ulkoasu otettiin käyttöön numeroon 3-4/2018 ja juuri tämä numero on saanut aikaan ennätyselliset kävijä- ja latausmäärät.

Lehden sisältö vaikuttaa totta kai myös siihen, kuinka paljon lehteä lue-

taan. Monet lukijat tulevat suoraan hakukoneiden kautta itse tiedostoon. Vuonna 2018 julkaistiin kaikkien aikojen suosituin artikkeli, Vesa Linja-ahon viittauskäytänteitä käsitellyt juttu. Huomattavaa on, että suositut hakuaiheet usein nostavat julkaisujen suosituimmuutta suhteessa muihin julkaisuihin, tämän on usein havaittu ilmiö julkaisuarkistoissa. Lisäksi vaikkapa Linja-ahon artikkelia on voitu käyttää opetusmateriaalina jollain kursilla, mikä osaltaan selittäisi sen suosiota. Alla lista lehden suosituimmista jutuista vuodesta 2014 vuoteen 2022.

Lehden pääsivun katselukerrat ja uutiskirje

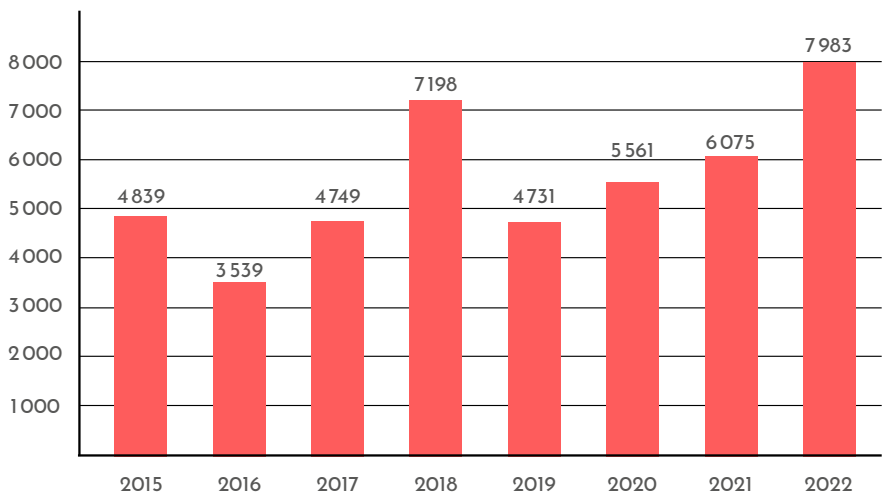
Signummin uutiskirje otettiin käyttöön huhtikuussa vuonna 2022, numeron 1/2022 yhteydessä. Kun uusi lehti ilmestyy, siitä tulee seuran jäsenille uutiskirje, josta on linkki uusimpaan numeroon. Lehden uusin numero näkyy alustalla aina lehden etusivulla. Toisaalta myös ne, jotka haluavat katsella uusinta lehteä muutenkin kuin uutiskirjeen kautta, selaavat uusinta lehteä alustalla nimenomaan lehden etusivun kautta journal.fi/signum.

Näistä syistä voi päätellä, että lehden muuttuminen verkkolehdeksi ja uutiskirjeen käyttöönotto näkyisi tilastoissa parhaiten lehden pääsivun katselukertojen määrissä. Ja toden totta: Pääsivun tarkastelumäärissä vuosi 2022 on ollut ennätysvuosi, yhteensä 7 983 katselukertaa.

Kannattaako lehden julkaisemista jatkaa verkossa?

Lehteä on julkaistu pääosin verkossa nyt vuoden ajan ja samoin uutiskirje on ilmestynyt vuoden 2022 lehtien tiedottamiskanavana. Tässä vaiheessa on melko aikaista arvioida tilastojen perusteella, onko muutos ollut toimiva. Lehden pääsivun katselukertojen määrän huomattava kasvu edellisvuoteen verrattuna on rohkaisevaa tietoa: se voisi parhaimmillaan kertoa siitä, että uutiskirjeen käyttöönotto on nostanut jossain määrin kävijälukuja ja että painetun lehden lukijat ovat löytäneet myös verkkoon.

Lehden lukijamääriä ei kuitenkaan saada nousemaan, ellei lehden sisältöä koeta kiinnostavana ja hyödyllisenä. Oma kysymyksensä on verkkolehteen siirtymisen vaikutus seuran jäsenmäärään. Alussa mainitun vuoden 2021

Kaavio 5. Lehden pääsivun katselukerrat vuosina 2015–2022.

jäsenkyselyn perusteella valtaosa jäsenistä ei tuolloin pitänyt verkkolehden siirtymistä kielteisenä tai syynä irtisanoa jäsenyyttä. Onko tilanne sitten muuttunut? Sitä on tarkoitus selvittää uudella jäsenkyselyllä kulu-
luvan vuoden aikana.

STKS:n jäsenmäärän laskuun viime vuosina on vaikuttanut muun muassa monien seuran aktiivijäsen-
senten siirtyminen eläkkeelle. Sekä seuran että lehden kannalta on tärkeää suunnata katse nuorempiin ikäluokkiin. Etenkin kirjastoalan ja informaatiotutkimuksen opiskelijoiden saaminen aktiivisemmin mukaan – niin lukijoina, kirjoittajina kuin seuran toimintaan eri tavoin osallistuvina – voisi olla yksi tärkeimpiä tavoitteita tuleville vuosille. ♦

Lähteet:

- FILLS, P. (2019). Ajatuksille tila hengittää – Signumin ulkoasu-uudistuksen taustoja. *Signum*, 52(1), 26–27. <https://doi.org/10.25033/sig.80316>
- LAHIKAINEN, J. (2018). Pääkirjoitus: 50 vuotta täyttävä Signum on uudistunut. *Signum*, 51(3–4), 3. <https://doi.org/10.25033/sig.77229>
- LAHIKAINEN, J., & ALA-KYINY, J. (2022). Jäsenistö kertoi näkemyksensä Signumista – verkkojulkaisua kokeillaan vuonna 2022. *Signum*, 54(4), 4–8. <https://doi.org/10.25033/sig.113610>

Kirjoittajat

PETRI FILLS
mail@petrifills.com

MIKA HOLOPAINEN
Helsingin yliopisto
mika.holopainen@helsinki.fi

MINNA MARJAMAA
Laurea-ammattikorkeakoulu
minna.marjamaa@laurea.fi

